

izvršila svojih dolžnosti, temveč zato, ker ni dosledna v svojih nazorih, ker ni stranka z enotnim svetovnim naziranjem. Menimo, da je prišlo učiteljstvo v večini že do prepričanja, da mu bo od te stranke težko kdaj prisijalo solnce lepše bodočnosti. — Pred sabo gledamo dve mladi demokratski stranki z dvojnimi svetovnim naziranjem: Slovensko Ljudsko Stranko in socialno demokracijo. Prva sloni na katoličanstvu, druga na brezverstvu. Prva ima svoje korenine v sedanjem družabnem redu, postati hoče zastopnica ljudstva, zastopnica vseh stanov, ki jih hoče zbirati krog sebe in jih združiti na demokratskem temelju k skupnemu delu; druga, sloneča na stališču krutega materializma, hoče šele polagati korenine v našo zemljo ter podirati sedanji družabni red s svojimi pogubnimi načeli, ki morajo privedi do krvavih katastrof. — Vprašanje torej nastane, kateri stranki se naj pridruži slovensko učiteljstvo? Ali S. L. S. — ali socialni demokraciji? — Pred to alternativo stoji napredno slovensko učiteljstvo in na to vprašanje bo moralo dati odgovor.“

To je pristna klerikalna zvijača, vrv okolo vratu naprednemu učiteljstvu. Ako pristopi v S. L. S., bi bilo breznačajno, nerazsodno, političsko nezrelo in šlo bi v mesnico svojih sovražnikov, ki že od pamtiveka žele pogin modernemu šolstvu in učiteljstvu. Ako bi oficijelno prestopilo v socialnodemokratsko stranko, bi bilo razkričano kot brezversko, družabnemu redu nevarno, pohujšljivo, ter državi, veri in Bogu nasprotno. To seveda le po zvijači, obrekovanju in hujskanju klerikalizma. Dokazali smo in bomo še, da se imenuje katoliški demokratizem, kakršnega si prisvaja S. L. S., po krivici demokratski, ker so njeni voditelji kot dvorezni nož. Klerikalizem si je prisvojil demokratsko ime za slepilo ljudstva, čeprav sloni njegova uprava na privilegijih, absolutizmu in na demokratskim idejam silno nasprotnih idejah. Vsa duhovščina se bojuje pod strogim absolutizmom za demokratsko svobodo, kar se ne vjema na noben način in kar nikdar ne more biti uspešno pri razsodnih ljudeh. Socialni demokratizem je internacionalen kakor klerikalizem, kar je nacionalnim idejam nasprotno, največ zaradi tega ga obsojajo narodnjaki. To je tudi radikalna struja, jako delavna, vztrajna in žilava, in če bo v svoji delavnosti vedno taka, zna s časom priti do lepih uspehov. Klerikalizem se pa jako moti, kar smo že na drugem mestu dokazali, ako misli, da je narodno-napredna stranka že pokopana. S to stranko bo imel naš klerikalizem še mnogo opraviti, preden jo bo pokopal, a do tega ne pride še tako hitro. Reorganizirana in oživiljena stopi s pomnoženo silo na dan. Ta preobrat se že vidi, vsakdo lahko to opazuje, le klerikalizem ima mreho na očeh; noče videti, ker ga boli.

(Konec.)

K reformi risarskega pouka.

Prijatelje risanja bo gotovo zanimal novi učni načrt, ki ga je izdala vlada za obrtne nadaljevalne šole že pred par leti, ki je pa menda do zdaj znan le učiteljem teh šol, ker se ni bil v nobenem šolskem listu razglašen.

Zaradi omejenega prostora hočemo tu navesti le glavne določbe o risanju.

Priljubljeni tečaj: Vaje o rabi risalnega ravnila, trikotnika in šestila pri risanju vodoravnih, navpičnih in poševnih prem, krogov in enostavnih geometrijskih ornamentov.

Prostoročno risanje enostavnih listnih in cvetličnih ornamentov, rozet itd. po predrisih na šolski deski ali po velikih predlogah, ki se obesijo na steno (tablo). Cela geometrijska razdelitev teh oblik se izvrši s pomočjo risalnega orodja.

Risbe se izvrše samo s svinčnikom ter opišejo z lično pisavo. Na primerno razdelitev risalnega lista, na natančnost in snažnost je posebno paziti.

(Tako se glasi ves načrt za pripravljalni tečaj.)

I. razred: Vsi učenci, ki obiskujejo risanje, se morajo najprej seznaniti z rabo risalnega orodja ter vaditi v potezanju prem in lokov. Ko so si učenci pridobili nekako spretnost v risanju s svinčnikom in potezanjem z risalnim peresom, sledi risanje geometrijskih ornamentov po učiteljevih predrisih ali po stenskih predlogah. Te ornamente izdelajo s pomočjo risalnega orodja snažno s svinčnikom ter prevlečejo skrbno z risalnim peresom.

V zvezi s tem se vadijo učenci v prostoročnem risanju enostavnih listnih in cvetličnih ornamentov po predrisih na šolski deski ali po stenskih predlogah s svinčnikom in brez barv. Risbe opišejo z lično pisavo.

Po končanih teh skupnih risarskih vajah se poučujejo učenci v geometrijskem, projekcijskem in prostoročnem risanju z ozirom na njih obrt.

(Temu sledi podrobni učni načrt za posamezne obrtnike.)

II. in III. razred ima strokovno risanje, in sicer a) za stavbno obrt, b) za mehaniško-tehniško obrt, c) za umetniško in oblačilno obrt.

(Dodan je podrobni učni načrt, ki pa nima splošnega pomena za risarski pouk, zato ga tu tudi izpustimo.) —

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. Vzlic prijaznemu pozivu v „Učiteljskem Tovarišu“ se nekaj članov ni odzvalo v poplačilo zastanka. Tem članom pošljem še posebne pozive, opominim pa, da kdor se ne odzove takoj, naj si sam pripiše eventualne nasledke pravic, zakaj v slučaju nisem dolžan izplačati podpore, ako se ne zadosti pravilom in ne poravna vseh zastočkov. Toliko v ravnanje.

Je pač veliko brezpotrebne pisarije in poštnih stroškov.
lg, dne 1. maja 1907.

Fran Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima svoje zborovanje dne 9. maja t. l. ob 11. uri predpoldne v navadnih prostorih v Celju po nastopnem vzporedju: a) Zadnji zapisnik. b) Društvene zadeve in nasveti. c) Podavanje: „Kaj je sedaj osobita naša dolžnost?“ d) Iz šolske prakse. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Kozjansko učiteljsko društvo zboruje dne 9. maja t. l. ob 2. uri popoldne v Kozjem po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih, in sicer: a) Metodiki novodobnega spisnega pouka, njih nauk in praktična poraba istega — poročevalec tov. Pulko — in b) Kako naj goji učitelj za vzgojne uspehe prepotrebni stik šole z domom s posebnim ozirom na tozadavne določbe dokončnega učnega reda — poročevalec gospica Pressl. 4. Slučajnosti.

Pol ure pred zborovanjem pevška vaja v šoli. Pevke in pevci naj blagovolijo pregledati pesmi št. 9, 11, 57 in 72 iz Moh. pes. II. del, katero naj prinese s seboj.

K poluoštevilni udeležbi vabi vljudno odbor.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 12. maja, ob pol 11. uri v konjiški okoliški šoli.

Vzpored:

1. Zapisnik o zadnjem zborovanju. 2. Dopisi. (Pri tej točki razgovor o pristopu k „Učit. tisk. društvu“ in o načinu naročitve „Učit. Tovariša“ z ozirom na sklep lanske glavne skupščine „Zaveze“ v Šoštanj.) 3. Podavanje gospoda ravnatelja Schreinerja: „O analizi duševnega obzorja otroškega“. 4. Slučajnosti.

Društveniki in društvenice! Jako redkokdaj se nam nudi prilika, poslušati strokovnjska predavanja; zato vabi na polnoštevilno udeležbo Anton Brumen, predsednik.

Cenjene tovarišice in tovariši sosednih okrajev dobrodošli! Da se more zaradi obeda potrebno ukreniti, želi tovariš Kožuh, da mu blagovoli naznaniti vsak svojo udeležbo vsaj do 8. majnika.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo dne 25. aprila v Šmarju pri Jelšah. Več takih sestankov bo oživilo prijateljsko občevanje med člani in prineslo tudi drugih koristi. Prihodnji mesec društvo ne zboruje, da se lože nekateri udeležbe majnikovega izleta sloven. bistriškega učiteljskega društva v Polčane.

Tov. Zidar je podal učno sliko o solneč. Ki je zbudila občno zanimanje. Na posebno prošnjo obljubi se za prihodnjic nadaljevanje: Izlet na solneč.

Vrši se tudi pogovor o konferenčnih vprašanjih. Slučajno nanese pogovor na volitve. Pri tej priliki izrazi društvo enoglasno zaupanje tovarišema Ferlincu in Strmšku, ter s tem izkaže, da popolnoma odobrava njiju nastop v volilnem boju.

Dne 6. junija priredi društvo izlet na Slivnico. Na snidenje!

Politiški pregled.

* **Iz vollnega oklica štajerske „Narodne stranke“.** „Narodni List“ prijavlja volilni oklice izvrševalnega odbora „Narodne stranke“ na Štajerskem. Nas posebno zanima odstavek, ki govori o šolstvu. Glasi se: „Nikdar se ne sme pripustiti, da bi se z besedo boja zoper takozvano svobodno šolo izkusilo naše šolstvo zaslužjiti. Nikdar ne sme poslanec, ki računa na podporo narodne stranke, pripustiti, da bi se naše šolstvo poslabšalo in da bi se ljudstvu dajalo manj pouka in slabši pouk nego doslej. Vzor pravega zastopnika slovenskega naroda bodi izboljšanje šolstva, ljudskega, strokovnega in srednjega šolstva in dosega srednjih visokih šol, obenem bodi pa skrb naših zastopnikov zljajšanje in pravična ureditev šolskih bremen brez škode za duševni napredek slovenskega naroda.“

* **Iz volilnega oklica narodno-napredne stranke na Goriškem.** V „Soči“ čitamo volilni oklice goriške narodno-napredne stranke. Odstavek o šoli se glasi: „Naša stranka ni protiverska, ampak protivi se zlorabi vere in cerkve v psvetne namene. Kaj se misli od strani napredne stranke s svobodno šolo, o tem smo tudi na čistem; misli se: oprostitev šole izpod vpliva klerikalizma, ki izkorišča šolo kakor vero in cerkev v politične namene. Šola naj služi šoli!“

* **Štiridesetletnica kronanja ogrskega kralja.** „Magyar Hirlap“ poroča: Povodom štiridesetletnice kronanja, ki bo dne 8. junija t. l. pride cesar za nekoliko dni v Budimpešto. Plemstvo je hotelo organizirati velik zgodovinski izprevod, toda cesar je izrazil željo, naj se te slavnosti odlože za čas, ko se razjasni politični položaj. Pač pa bo povodom jubileja odlikovanih mnogo oseb. Tako postanejo tajni svetniki vsi oni ministri, ki nimajo še tega dostojanstva.

* **Hipotekarni dolgovi na Ogrskem.** Glasom neke najnovejše statistike znaša vsota, s katero je v obliki hipoteke obremenjeno zemljiško posestvo na Ogrskem, nič manj nego 8.5 milijard kron. Pri večjih hipotekarnih zavodih (madjarski zavod za zemljiški kredit, centralna hipotekarna banka madjarskih hranilnic, agrarna in rentovna banka, madjarska hipotekarna banka itd.) znaša vsota hipotek nad eno milijardo. Na te hipoteke so izdane založnice, ki kurzirajo večinoma v Avstriji, Nemčiji in v Francoski. Povodom carinske ločitve bodo te založnice po priliki igralo veliko nalogo, ker bodo mnogo vplivale na kreditno sposobnost Ogrske, ki ni za samostalno gospodarsko področje brez važnosti.

* **Jubilej bolgarskega kneza Ferdinanda.** Bolgarska vlada je sklenila proslaviti dvajsetletnico vladanja kneza Ferdinanda. Ta svečanost se vrši dne 2. avgusta t. l. Za ta dan izdela ministrstvo izvestje o stanju, v katerem se je Bolgarska nahajala leta 1887., ko je knez Ferdinand zasedel bolgarski prestol.

* **Japonski cesar za mir.** Za mirovno konferenco v Haagu imenovanega japonskega odposlanca Cuzimo je sprejel pred odhodom cesar ter mu naročil: „Nastopajte vedno za svetovni mir!“

Vestnik.

Napadi na učiteljstvo postajajo čimdalje ostudnejši. Klerikalni časopisi kar tekmujejo med seboj, kateri si pribori prvenstvo v tej gonji proti posameznim članom našega stanu, proti vsemu našemu stanu in proti šolstvu sploh. Kar se dogaja v posameznih krajih, to ostane dostikrat prikrito, ker se naši tovariši ne poslužujejo časnikov, da bi povedali svetu, koliko jim je prebiti pred klerikalno surovostjo, škodoželjnostjo in brezobzirnostjo. Kdor pa se izmed naših le pokaže v javnosti in se samo poslužuje državljanskih pravic, že pade klerikalna časnikarska svojat po njem z vso vehemenco. Čndom se mora čuditi vsak misleč človek, kako more biti še kje kdo, ki ga ni sram, da se priznava kot somišelnika takih revolverskih žurnalov. — „Slovenec“, „Domoljub“, „Slovenski Gospodar“, „Gorica“ in sedaj tudi še „Posavska Straža“ so tisti listi, ki hočejo veljati kot glasila slovenskega ljudstva, a delujejo samo v njegovo zaslepljenost in rujejo proti našemu stanu. Takih umazanosti se učiteljstvo seveda ne more posluževati, ker je to grdo in gnusno. Delovati pa mora drugače, vztrajno in dosledno, da ne zastrupi klerikalni strup vse naše javnosti. Sedaj v volilni borbi je doseglja klerikalna sirovost svoj vrhunec. Javnost je demoralizovana, greh ji je krepost. Treba bo mnogo trudapolnega dela, da se popravi, kar je zagrešil klerikalni terorizem, ki ga poveljujejo imenovani listi in mu služijo z vsem plačanim hlapčestvom!

Nervozni gospod. V 16. letošnji številki smo priobčili notico „Ni časa!“, kjer ne imenujemo nobenega kraja in nobene osebe in ne izdajamo nikogar, ki nam je poslal dotične vrstice. A vendar se je zgodilo, česar nismo pričakovali. Pride sobotni „Slovenec“. Gledamo in beremo, in glej! Oglasi se nekdo in se podpiše s polnim imenom. Kdo? Franc Oswald, c. kr. katehet rudniške šole v Idriji! In zakaj se je oglašil? Sam govori in pravi, da ga je „Tovariš“ krivično napadel. Konstatujemo, da ni nikjer — celo ne med učiteljskimi dobrotniki — zapisano čestito ime razžaljenega gospoda? In ko smo premišljali, kaj je vzrok nervoznosti č. g. Oswalda, nam pride pod roko 33. štev. „Gorice“, ki je nemara tudi č. g. Oswaldu merodajen list, in tamkaj smo čitali v zadnji koloni na 4. strani pomenljive besede: „Kdor se čuti razžaljenega, ima gotovo slabo vest in taki spadajo vsi v eden in isti žakelj...“ Čisto gotovo je, da ni teh besed v „Gorici“ zapisal tovariš Gangl, ki ga č. g. Oswald napada v svojem „zagovoru“ s plemenitim samozatajevanjem. Seveda: č. g. Oswald misli in sklepa čisto logično: Če usekam Gangla, si umirim kipečo kri, tako odvrnem vso pozornost od svoje čestite osebe in vržem malo blata na drugega, ki se naj potem opira in zagovarja, kakor ve in zna! — Ni slaba ta logika! In tudi čisto krščanska je! Samo to je križ, da se tako blatenje nič ne prime našega lista niti ne njegovih sotrudnikov, ampak odleti nazaj, odkoder je priletelo. Č. g. Oswald je tovarišu Ganglu že vsa leta, kar službuje na realni pripravnici, gorak prijatelj, zato se nič ne čudimo, ako začne sedaj novo časnikarsko vojno proti njemu. A kjer je trda koža in čista vest, ne opravi nič skrhano orožje peresnih križarjev! To si naj č. g. katehet Oswald zapiše za ušesa, v ostalem pa se naj pomeni z nekaterimi starši šolskih otrok, kjer utegne zvedeti, da je vedno bolje zanj, ki računa z razmerami, a ne s pratiko! Toda vse pošteno in pravično!

Iz Litije nam poročajo: V zadnjem času je priredilo učiteljstvo v krškem in litijskem okraju več roditeljskih večerov, ki so bili vsi mnogoštevilno obiskani in so se udeležniki polni priznanja vračali domov. Ugodno znamenje je to, da so starši s temi prireditvami zadovoljni in si žele še več takih sestankov. Zato pa na delo, tovariši! Vsaka šola naj priredi po več roditeljskih večerov. Ni ravno treba, da je poleg predavanja o vzgoji tudi predavanje s skioptičnimi slikami. Poučno in zanimivo je sicer to za vsakega, a neobhodno potrebno ni. Tudi ni mogoče na vsaki šoli prirediti skioptičnih slik, ker je aparat drag in drage so tudi slike. Sicer je treba veliko priprav zato, kar stane obilo denarja. V krškem in litijskem okraju je mogoče vsaj na večjih šolah prirediti skiopt. slike, ker imamo že nekaj skioptikonov, v drugih krajih še tega pogrešajo. Umestao bi bilo, da si pri-skrbe tudi drugod skioptikone. Poglavitni pomen roditeljskih večerov je vendar, da se s arši in učitelji razgovarjajo o vzgoji mladine. Trajnega pomena utegnejo postati ti večeri, ako se